Ny litteratur.

FRIEDRICH ZACHER, *Die Geradflügler Deutschlands und ihre Verbreitung*. Jena. GUSTAV FISCHER. 1917. Mk. 10: —.

Den som intresserar sig för orthoptererna och dessutom äger kärlek till djurgeografiska spörsmål har allt skäl i att göra sig bekant med detta grundliga och på geografiska och ekologiska detaljer rika arbete. För faunisten däremot har det mindre intresse, om också den utförliga synonymiken kan vara mycket värdefull.

Författaren har lagt an på att hopsamla alla litteraturens uppgifter om orthopterernas utbredning inom Tyskland och bifogar också en stor rikedom på biologiska notiser. Tabellariskt redogör han även för de tyska arternas utbredning inom det paläarktiska faunområdet samt deras fördelning inom de ekologiska formationerna. Uti några förelöpande kapitel behandlas frågor av mera allmänt intresse. Särskilt läsvärt synes mig 2 kapitlet vara, som behandlar artbegreppet, dess ideala och praktiska definition, variation och ärftighet hos rätvingarna samt orsakerna till vingdimorfismen. I detta påvisas bl. a. svårigheterna att tillämpa de moderna ärftighetssynpunkter, som trängt så igenom bland botanikens målsmän, inom zoologien, och ansluter sig förf. till PLATE's artdefinition, som lyder: »Till en art höra samtliga individer, vilka äga i diagnosen fastställda kännetecken, varvid förutsättes att de yttre faktorerna icke ändra sig; vidare alla därifrån avvikande individer, som äro med de nyssnämnda förbundna genom ofta uppträdande mellanformer, och vidare alla, som påvisligen stå i genetiskt samband med dem eller i flere generationer para sig med dem och lämna avkomma». Endast genom att ansluta sig till denna artdefinition kan en förnuftsenlig uppfattning om arternas begränsning inom exempelvis flera acridioidsläkten (*Stenobothrus* m. fl.) bildas. Vingdimorfismen, som uppfattas som rena mutationer, tror ZACHER bero på fysikaliska faktorer, och framhäver han särskilt sannolikheten för att marktemperaturen och markfuktigheten spela en viktig roll.

ZACHER, som tydligen högst ingående tagit kännedom om orthopterlitteraturen, har bl. a. en del nomenklatoriska upplys-

ningar, som torde kunna intressera våra entomologer. Det gamla släktet *Forficula* är numera söndersprängt i flere: *Labia (minor)*; *Forficula (auricularia)*, *Apterygida (albipennis)* och *Chelidura (acanthopygia)*. *Blatta lapponica* skall höra till *Ectobia*, under det att *Periplaneta orientalis* är en *Blatta*. Förutom *Periplaneta americana* anför ZACHER i en tabell, att den m. l. m. kosmopolitiska *P. australasiæ* F. är funnen i Sverige. Varifrån han fått den uppgiften anföres ej, ej heller har jag i svensk litteratur påträffat densamma. — Släktet *Stenobothrus* i Sv. Insektfauna är numera uppdelat i *Stauroderus* (*morio* F., *apricarius* L. samt *biguttulus* L. och *bicolor* CHARP., vilka två sistnämnda rätteligen böra betraktas som former av *variabilis* FIEB., hittills blott känd från Polen), *Chorthippus* (*elegans* CHARP. [= *albomarginatus* DE G., p. p.], *dorsatus* ZETT., *paralellus* ZETT.), *Omocestus* (*viridulus* L., *rufipes* ZETT. och *hæmorrhoidalis* CHARP.). Sl. *Oedipoda* är vidare uppdelat i *Oedipoda* (*coerulescens* L.), *Sphingonotus* (*cyanoptera* CHARP.), *Bryodema* (*tuberculata* FABR.) och *Psophus* (*stridula* L.). *Thamnotrizon griseoapterus* DG. skall heta *Th. cinereus* (L.) GMEL.

Slutligen må nämnas, att den även i vårt land förekommande s. k. växthusgräshoppan visat sig vara allmänt felbestämd. Den tillhör ej ens sl. *Diestrammena* utan är identisk med *Tachycines asynamorus* ADELUNG, hittills ej känd från naturen och vars egentliga hemland alltså hittills är obekant.

A. Tullgren.

WALTER SCHOENICHEN, *Praktikum der Insektenkunde nach biologisch-ökologischen Gesichtspunkten.* Mit 201 Abbild. im Text. Jena. GUSTAV FISCHER 1918. Mk. 7: —.

Författaren anför i inledningen till denna bok, att den ej gör anspråk på att utgöra en handbok i insektkroppens jämförande anatomi och histologi utan fast mer har uppgiften att vara en handledning för undervisningen i hithörande kapitel för skolorna. Författaren avser således att giva lärare fingervisningar hur undervisningen ur praktisk-biologisk synpunkt bör ledas.

Oavsett denna specialuppgift, som synes mig nog så beaktansvärd, kan SCHOENICHENS bok även hava en annan lika så god uppgift. Den kan med största fördel rekommenderas åt amatörentomologerna. Dessa, vilkas intressen ju i allmänhet luta alltför starkt åt det rena samlarhållet eller vilka ofta ha så gott som uteslutande faunistiskt-geografiska synpunkter på sin entomologiska verksamhet, må läsa den. Den visar, hur man med enkla instrument och enkla metoder kan tillägna sig ett rätt grundligt vetande om insektkroppens byggnad, och då boken genomgående lägger en biologisk syn på de morfologiska företeelser, som dessa undersökningar uppdaga, torde den kunna

leda till ett djupare intresse för insekternas väsen och deras liv i naturen.

Jag är också övertygad om, att denna bok borde ha en plats på den unge zoologens studielista. Den behandling, som insektkroppen har i de zoologiska läroböckerna i allmänhet, är rätt summarisk och ger i allmänhet blott en skematisk bild av den yttre och inre morfologien. Utan att tynga med detaljer demonstrerar SCHOENICHEN de olika insekttypernas byggnad och gör denna demonstration desto värdefullare, som han ställer detaljerna i relation till levnadsförhållandena. För den vetenskapligt bildade entomologen är boken ej skriven, ehuruväl den även för denne kan ha ett icke ringa värde som en allmän överblick. Boken är rikt och synnerligen väl illustrerad.

A. Tullgren.

Flugschriften der Deutschen Gesellschaft für angewandte Entomologie. Berlin. PAUL PAREY.

N:r 1. HASE ALBRECHT, Beiträge zu einer Biologie der Kleiderlaus (*Pediculus corporis* DE GEER = *vestimenti* NITZSCH) 1915. Mk. 3: —.

2. ZANDER, ENOCH, Die Zukunft der Deutschen Bienenzucht. 1916. Mk. 1: 50.

3. ESCHERICH, K., Die Maikäferbekämpfung im Bienwald (Rheinpfalz). 1916. Mk. 0: 80.

4. BOLLE, JOHANN, Die Bedingungen für das Gedeihen der Seidenzucht und deren volkswirtschaftliche Bedeutung. 1916. Mk. 1: 60.

5. ZANDER, ENOCH, Zeitgemässe Bienenzucht. 1. Bienenwohnung und Bienenpflege. 1917. Mk. 1: 80.

6. ZANDER, ENOCH, Zeitgemässe Bienenzucht. 2. Zucht und Pflege der Bienenkönigin. 1917. Mk. 1: 80.

En av det tyska sällskapet för praktisk entomologi viktigaste programpunkter är att i populär form utgiva smärre folkskrifter. Den hittills utkomna serien lämnar intet övrigt att önska ur synpunkten av billighet, gedigen utstyrsel och förträffligt innehåll. Särskilt vill jag framhålla de av Prof. ZANDER författade skrifterna rörande biodlingen, vilka förtjäna läsas av våra biodlare. De visa vilken utomordentligt hög ståndpunkt det fackliga studiet av biodlingen intager i Tyskland samt ger oss en inblick i bl. drottningsavelns finesser, en konst, som vi här hemma ännu ej lärt oss, utan tvingas vi ju i stort sett importera vårt behov av drottningar. Särskilt ZANDERS båda sist noterade skrifter utmärka sig genom en ovanligt klar och populär form.

Förträffligt illustrerade häften.

A. Tullgren.